

Sympóziu k 80. výročiu slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave

5. februára 2002 sa na pôde FFUK stretli slovakisti na medzinárodnom sympóziu, ktoré zorganizovali Katedra slovenského jazyka a Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy. Sympóziu sa začlenilo do radu konferencií a podujatí pri príležitosti 80. výročia vzniku Filozofickej fakulty UK. Osemdesiatročnú históriu univerzitnej slovakistiky si v tento deň prišlo pripomenúť 22 účastníkov zo Slovenska i zo zahraničia (Poľsko, Maďarsko, Juhoslávia i Česká republika) a veľké množstvo hostí.

Úvodná časť rokovania začala slávnostným príhovorom Juraja Dolníka, vedúceho Katedry slovenského jazyka. Prodekan FFUK Pavol Žigo predniesol hlavný referát zameraný na osemdesiat rokov slovakistiky na fakulte. *Slovenský seminár* (mimochodom spoločná knižnica pre slovenské filológie vrátane slovakistiky sa tak volá dodnes) bol vytvorený v akademickom roku 1921/1922 a okrem odborov slovenský jazyk a slovenská literatúra patrila do neho aj slavistika. Najskôr sa rozdelil na Katedru slovenského jazyka, slovenskej literatúry a literárnej vedy a Katedru slavistiky (1949). Od roku 1966 už existujú katedry slovakistiky v dnešnej podobe: Katedra slovenského jazyka a Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy. Na profesora Žigu nadviazali vedúci katedier pohľadmi na súčasnosť a perspektívy oboch slovakistických pracovísk. Dagmar Kročanová-Robertsová v príspevku *Súčasnosť a perspektívy literárnovednej slovakistiky na FFUK* prezentovala súčasný profil Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy a disciplíny, ktorých výučbu katedra zabezpečuje. Predstavila realizované projekty pracov-

níkov katedry (predovšetkým *Slovník slovenských spisovateľov* a *Portréty slovenských spisovateľov*) a zmienila sa aj o rozpracovaných grantových úlohách (*Poetika literárnych smerov v slovenskej literatúre od stredoveku po súčasnosť*). Zdôraznila, že katedra pravidelne usporadúva domáce i zahraničné vedecké podujatia. Vedúci Katedry slovenského jazyka Juraj Dolník predstavil súčasný vedecký a pedagogický profil katedry, v ktorom zvýraznil dôležitosť dlhodobého výskumného projektu *Princípy stavby, vývinu a fungovania slovenčiny*. Blok vystúpení uzavrela Jana Pekarovičová (Bratislava) svojim komplexným pohľadom na jazykovú prípravu cudzincov v príspevku *Slovenčina ako cudzí jazyk v kontexte slovakistiky*. Systematická príprava cudzincov má na FFUK vyše 40-ročnú históriu (od roku 1961) a o jej kvalite svedčí aj stále rastúci záujem zahraničných študentov a kredit, ktorý majú obe slovakistické pracoviská v kontexte jazykovej a vedeckej prípravy cudzincov.

Po úvodnom bloku vystúpení pokračovalo rokovanie sympózia v jazykovednej a literárnovednej sekcii paralelne.

V jazykovednej sekcii bol prvý blok referátov venovaný predovšetkým osobnosti profesora Eugena Paulinyho. Jozef Mlacek (Bratislava) nazval svoj prevažne spomienkový príspevok *Niekoľko fragmentov z pôsobenia Eugena Paulinyho na katedre*. Dotkol sa v ňom citlivej životnej etapy, keď bol profesor Pauliny začiatkom päťdesiatych rokov odvolaný z fakulty a pôsobil ako vedecký pracovník v SAV, korektor vo vydavateľstve *Práca i redaktor* v Štátnom pedagogickom nakladateľstve a späť sa mohol vrátiť roku 1954. Iný charakter mal referát Kláry Buzássyovej (Bratislava) *Vzťah Eugena Paulinyho k pojmu dynamika slovných zásoby*, v ktorom oživila

niektoré jeho názory (interindividuálna platnosť jazykových znakov, dialektika premenlivosti a stálosti významovej stránky jednotky slovných zásoby a pod.).

Druhý blok referátov v jazykovednej sekcii venovali účastníci ďalším významným jazykovedným osobnostiam, ktoré pôsobili na Filozofickej fakulte UK: profesorom Jánovi Stanislavovi, Ľudovítovi Novákovi a Jozefovi Mistríkovi. Halina Mieczkowska (Krakov) sa zaoberala významom a prínosom Dejín slovenského jazyka Jána Stanislava pre rozvoj slovenskej historickej jazykovedy. Slavomír Ondrejovič (Bratislava) v spomienkovo ladenom príspevku Tri stretnutia s Ľudovítom Novákom pripomenul jeho jazykovedne mimoriadne široko orientované štúdie, ktoré zaradil do „zlatého fondu“ slovenskej jazykovedy. V záverečnom referáte druhého bloku Štylista Jozef Mistrík Oľga Škvareninová (Bratislava) na chvíľu doslova oživila vari najznámejšiu osobnosť slovenskej jazykovedy nedávnej minulosti.

Záverečný blok referátov v jazykovednej sekcii bol venovaný zahraničnej slovakistike. Mariola Szymczak a Lucyna Spirka (Katovice) s prehľadom a zároveň podrobne predstavili slovakistiku na Sliezskej univerzite v Katoviciach. Dalibor Sokolovič (Belehrad) priniesol pohľad na genézu a perspektívy slovakistiky na Belehradskej univerzite a Marta Pančíková (Bratislava) predstavila históriu poľských lektorátov v Bratislave.

Rokovanie v literárnovednej sekcii prebiehalo rovnako v troch blokoch. Prvých tvorili príspevky dotýkajúce sa pôsobenia profesorov Jana Vilikovského, Alberta Pražáka a Josefa Hanuša. Eva Tkáčiková (Bratislava) v príspevku Literárny historik Jan Vilikovský priblížila dielo a pôsobenie profesora Jana Vilikovského. Prevažne metodologický charakter mali príspevky Martiny Šulckovej (Praha) Alberta Pražáka a jeho studie o starší slovenské literatúry a Václava Petrboha (Praha) Josefa Hanuša – historik české a slovenské literatúry 18. storočia.

Aj keď u profesora Hanuša jeho slovakistické aktivity mali marginálny charakter, vychoval prvú generáciu slovenských literárnych historikov a značná časť jeho literárnohistorických prác vznikla práve počas pôsobenia na Filozofickej fakulte UK. U profesora Pražáka bolo slovakistické zameranie vedeckého bádania veľmi bohaté a Martina Šulcková sa vo svojom vystúpení zamerala predovšetkým na jeho štúdie o barokovej a ranoobrodeneckej literatúre. Príspevok Gizely Gáfríkovej (Bratislava) Poľský slovakista Wladyslaw Bobek a jeho pohľady na slovenskú literárnu kultúru pripomenul význam slovakistických prác tohto neprávom zabúdaného literárneho vedca. Do prvého bloku referátov veľmi vhodne zapadol príspevok Profesor Miloslav Okál a neolatinistika Daniela Škovieru (Bratislava). Poskytol pohľad na zakladateľa vedeckej disciplíny, ktorá je nerozlučne spojená so skúmaním latinskej literatúry 16. a 17. storočia na Slovensku.

Druhý blok vystúpení začala profesorka Halina Janaszek-Ivaničková (Katovice) príspevkom Ušľachtilosť a decentnosť ako princíp literárnovednej tvorby Milana Pišúta, ktorý bol zvláštnou kombináciou spomienok na osobnosť profesora Milana Pišúta s ocenením jeho vedeckej práce. Vladimír Petrík (Bratislava) a Fedor Matejov (Bratislava), dlhoroční externí učitelia na Katedre slovenskej literatúry a literárnej vedy FFUK, priniesli zaujímavé pohľady na ďalšie osobnosti literárnej vedy z radov profesorov a docentov, ktorí tu pôsobili a pôsobia. Vladimír Petrík s mimoriadnym zmyslom pre ocenenie hodnôt literárnovedného prínosu i poplatnosti dobe predniesol auditóriu monografický portrét profesora Andreja Mráza. Inak bol orientovaný príspevok Fedora Matejova. Pod titulom Počezia po symbolizme u Milana Pišúta, Milana Rúfusa, Jána Števíčka a iných sa skrýval prehľad (a nielen to) názorov na „postsymbolistickú“ poéziu, ktorý autor uzavrel názormi súčasných profesorov katedry Jána Zambora a Valéra Mikulu.

Posledný, tretí blok otvorila Mária Žiláková (Budapešť) pozdravným listom z Katedry slovanských filológií Univerzity Eötvösa Loránda v Budapešti. Pokračovala svojim vystúpením nazvaným *Legenda a skutočnosť* o pôsobení Jána Števčeka na vysokých školách v Maďarsku. Priam detektívnym spôsobom popísala fakty spojené s pedagogickou činnosťou Jána Števčeka v Maďarsku. Ján Zambor (Bratislava) v príspevku *Albínove Baginove* Priestory textu analyzoval toto významné dielo Albína Bagina s dôrazom na jeho interpretačnú literárnovednú metódu. Záverečné príspevky (Mária Kusá: *Rusistické aspirácie* či „úlety“?; Lucyna Spirka: *Literárnovedná slovakistika na Sliezskej univerzite v Katoviciach* a Mária Valentová: *Portrét ako literárnovedný žáner*) dokresľovali tematickú pestrosť spojenú s osemdesiatimi rokmi existencie literárnovednej slovakistiky na FFUK.

Po každom bloku príspevkov sa diskusia stala priestorom na bezprostredne živé, ale i odborne podnetné reakcie na prednesené referáty. Príspevky jazykovednej časti sympózia budú postupne publikované v časopise *Slovenská reč*, z literárnovedných príspevkov sa pripravuje osobitný zborník.

Zuzana Kákošová

Slovenská a česká literatúra deväťdesiatych rokov 20. storočia. Luhačovice 12. – 14. 6. 2002

V dňoch 12. – 14. júna 2002 sa v Luhačovicach uskutočnila konferencia s názvom *Slovenská a česká literatúra 90-tych rokov 20. storočia*. Jej primárnym cieľom bolo prostredníctvom interpretačného čítania vybraných diel domácej produkcie načrtnúť kontúry vývinu národných literatúr v poslednom desaťročí 20. storočia. Garantom zaujímavosti a efektívnosti pracovného stretnutia bola jeho koncepcia. Po-

merne široké rámcové vymedzenie poskytlo dostatok priestoru na diskusiu, ktorá viedla k odhaľovaniu mnohých paralel vo vývine a súčasnom stave literatúry a literárnej vedy v Čechách a na Slovensku.

Vlastnému podujatiu predchádzal výber prozaického, básnického a literárnovedného diela. Tie boli následne zaslané druhej strane. Explicitne zdôrazňované kritérium výberu predstavovala reprezentatívnosť diela v zmysle schopnosti v dostatočnej miere reflektovať dané obdobie a literárny druh. Ako sa neskôr ukázalo, rozkolísanosť chápania tejto požiadavky viedla nielen ku komplikáciám pri výbere konkrétneho diela, ale ako tendencia obraňovať a vysvetľovať sa prejavila aj v charaktere referátov a diskusných príspevkov. Rôznorodosť názorov na reprezentatívnosť možno hodnotiť ako pozitívnu determinantu výberu. Dôsledkom boli dvojice odlišných diel (P. Pišťanek: *Mladý Dôňč*; M. Urban: *Sedmikostelí*; J. Ondruš: *Prehľadanie vlasu*; I. M. Jirous: *Magorova vanitas*; P. Zajac: *Pulzovanie literatúry*; D. Hodrová: *Na okraji chaosu*). Na ich pozadí jasne vystupovali do popredia styčné body problémových okruhov (komplikovanosť literárneho vývinu, vyrovnávanie sa s dedičstvom predošlého obdobia, prevrstvovanie literárnych smerov, nostalgia v literatúre, školská prax, hľadanie nového tvaru, špecifické problémy zobrazovania, formy a i.).

Koncepcii podujatia zodpovedalo jeho rozdelenie do sekcií (prozaická, literárnovedná, poetická). Každú sekciu otvoril úvodný referát zabezpečovaný stranou, ktorá dielo vybrala. Cieľom bolo priblížiť ho v kontexte domácej literatúry, personálnej bibliografie autora a podľa potreby poskytnúť profil autora. Po vlastných interpretačných referátoch nasledovala diskusia, ktorú podnetne viedol T. Kubíček. V sekcii prózy mal úvodné slovo k *Sedmikostelí* M. Urbana P. Janáček, referovali V. Barborík, D. Kršáková a A. Žilková. *Mladého Dôňča* P. Pišťanka uviedol V. Pisár, referovali T. Kubíček, E. Formánková, M. Pi-